

Helsingin sosiaaliviraston johtava lakimies Tapio Rätty käsittelee palstalla sosiaalihuollon ajankohtaisia lakikysymyksiä.

Lakisivut tarjoavat juridista hyötytietoa sosiaalialan ammattilaisille.

Juristin nurkkaus -palstan lisäksi sivuilla julkaistaan muita sosiaalialan juristien kirjoituksia, lakiuutisia ja lakitiedon verkko-palvelujen esittelyjä.

Vireillä eduskunnassa -palstalle kootaan hallituksen lakiesityksiä.

Kerro meille, mitä aiheita toivot sivuilla käsiteltävän: palaute@sosiaaliturva.fi

Palstalla aiemmin julkaistuja kirjoituksia on koottu artikkeli-pankkiin: www.sosiaaliturva.fi

Milloin toimeentulotukea pitää myöntää yksityiseen päivähoitoon? Entä pitääkö vanhemmalle myöntää toimeentulotukea, jotta hän pääsisi tapaamaan sijaishuollossa olevaa lastaan?

Perheen erityismenoihin voidaan myöntää toimeentulotukea vain erityisestä syystä

Toimeentulotuki jakaantuu perustoimeentulotukeen sekä täydentävään toimeentulotukeen. Perustoimeentulotuki sisältää perusosan sekä muut perusmenot. Täydentävää toimeentulotukea myönnettäessä otetaan huomioon tarpeellisen suuruisena hakijan erityismenot, joita ovat muun muassa lasten päivähoitomenot. Täydentävästä toimeentulotuesta on säädetty toimeentulotukilain 7 c §:ssä.

Toimeentulotukea päivähoitomaksuihin?

Jos toimeentulotuen hakijan lapsi on kunnallisessa päivähoitossa ja tukea haetaan päivähoitosta määrättyihin maksuihin, ensisijaisesti tulisi alentaa päivähoitomaksua. Asiakasmaksulain 11 §:n mukaisesti perittäväksi määrättyä maksua tulee alentaa siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. Tämä asiakasmaksulain säännös voi aiheuttaa myös sen, että määrätty maksu pitää kokonaan poistaa.

Jos lasta hoidetaan täysin yksityisesti järjestetyssä päivähoitossa, toimeentulotukea voidaan myöntää näihin päivähoitomaksuihin

vain poikkeuksellisesti lapsesta tai perheen olosuhteesta johtuvasta erityisestä syystä. Tällainen erityinen syy voi olla esimerkiksi hoidon kiireellisyys tai lapsen tarvitsema erityisen hoidon ja huolenpidon tarve, jota ei voida järjestää kunnallisessa päivähoitossa.

Lasten päivähoitosta annetun lain 6 §:n mukaan päivähoiton tulee terveydellisiltä ja muilta olosuhteeltaan sopia lapselle. Päivähoitoasetuksen 6 §:n 3 momentin mukaan erityisen hoidon ja kasvatuksen tarpeessa olevia lapsia hoidettaessa on erityinen hoidon tarve otettava huomioon lasten lukumäärässä tai hoito- ja kasvatustehtävään osallistuvien henkilöitten lukumäärässä.

Päivähoito on siten järjestettävä niin, että siinä huomioidaan riittävästi ja yksilöllisesti lapsen tarvitseman hoidon ja huolenpidon tarve. Lisäksi kunnalla on ehdoton velvollisuus järjestää subjektiivisen oikeuden piirissä oleville lapsille päivähoitoa siten kuin päivähoitolaissa on erikseen säädetty.

Miksi kunnallinen päivähoito ei käy?

Korkeimman hallinto-oikeuden elokuussa antamassa ratkaisussa oli kysymys toimeentulotuen myöntämisestä yksityisesti järjestetyn päivähoiton kustannuksiin. Yksityisesti järjestetyn päivänhoidon tarvetta perusteltiin muun muassa lasten allergioilla ja päiväkodin pienellä ryhmäkoolla, jonka avulla pystytään pitämään huolta lapsesta, jolla on adhd-oireyhtymä. Lisäksi sitä perusteltiin sisarusten mahdollisuudella olla lähellä toisiaan sekä päiväkodin edustamalla kristillisillä arvoilla. (KHO 29.8.2006 T 2191)

Perheen lapset olivat ensin olleet yksityisessä leikkikoulussa, josta he olivat siirtyneet yksityiseen päiväkotiin. Yksityisen hoidon maksut oli otettu huomioon toimeentulotukilaskelmassa kuitenkin siten, että lapsen huoltajaa oli ohjattu hakeutumaan kunnalliseen päivähoitoon. Kirjallisesta ohjauksesta

LAKIUUTISET

EU:n perusoikeusvirasto aloittaa Wienissä

Suomen EU-puheenjohtajakauden viime metreillä jäsenmaat pääsivät yhteisymmärryksen Euroopan unionin perusoikeusviraston perustamisesta. Virasto toimii myös poliisi- ja rikosoikeudellisen yhteistyön alalla. Unionin yleisenä perusoikeusasiantuntijana toimiva virasto tukee unionia ja jäsenvaltioita siinä, että ne huomioivat perusoikeudet nykyistä kattavammin EU:n lainsäädännössä ja muissa toimissa. Yksittäisten jäsenvaltioiden perusoikeustilanne ei kuulu sen tehtäväkenttään.

Viraston perustaminen ja toiminta eivät vaikuta Euroopan neuvoston asemaan eurooppalaisten ihmisoikeusnormien ensisijaisena lähteenä ja tulkitsijana.

Viraston perustaminen oli Suomen puheenjohtajuuskauden keskeinen tavoite. Se aloittaa toimintansa tämän vuoden alkupuolella Wienissä. ●

huolimatta lapsen huoltaja ei ollut hakenut lapsilleen kunnan järjestämää päivähoitoa.

KHO katsoi, ettei lasten huoltaja ollut osoittanut eikä asiassa ollut muutoinkaan ilmennyt, että lapset eivät olisi voineet saada ja käyttää turvallisesti kunnan järjestämiä päivähoitopalveluja. Lasten allergiat tai tarkkaavaisuushäiriö-oireyhtymä eivät olleet tässä tapauksessa sellaisia sairauksia, jotka lähtökohtaisesti edellyttäisivät yksityisten päivähoitopalvelujen käyttämistä. Asiassa ei myöskään ollut tullut muutakaan sellaista seikkaa ilmi, jonka perusteella lapset eivät olisi voineet käyttää kunnan järjestämiä päivähoitopalveluja.

Kun toimeentulokiasiakkaalle oli lisäksi varattu riittävä ja kohtuullinen aika hakeutua kunnallisiin palveluihin, toimeentulokihakemus oli voitu hylätä viranhaltijan kirjallisessa ohjauksessa antaman määräajan jälkeen. KHO:n mukaan sosiaali- ja terveyslautakunta oli siis voinut hylätä hakemuksen yksityisten päivähoitopalvelujen käyttämisestä aiheutuneiden maksujen huomioon ottamisesta menoina toimeentulotukea määrättäessä.

KHO:n päätöksestä ilmenee, että yksityisen päivähoidon maksut voivat tulla huomioon otettaviksi menoiksi toimeentulotukea määrättäessä vain erityisestä syystä. Toimeentulotuen hakijan on selvítettävä ne syyt ja perusteet, jotka edellyttävät yksityisen palvelun tuottajan järjestämän päivähoidon käyttämistä kunnallisten palvelujen sijasta. Asiakkaan tulee siis myös selvittää se, miksi toimeentulotuen hakijan lapset eivät voi käyttää kunnan järjestämiä päivähoitopalveluja.

Toimeentulotukea lapsen tapaamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin?

Toimeentulotukilain 7 c §:n 3 kohdan mukaan täydentävänä toimeentulotukena voidaan ottaa tarpeellisen suuruisena huomioon henkilön tai perheen erityistarpeista tai olosuhteista johtuvat, toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeelliseksi harkitut menot. Tällaisia menoja voivat muun muassa olla lapsen tapaamisesta aiheutuvat kustannukset.

Jos lapsi on otettu huostaan ja sijoitettu sijaishuoltoon, lapsen huostaanottaneella kunnalla on erityinen velvollisuus huolehtia lapsen ja hänen läheistensä yhteydenpidosta. Lastensuojelulain mukaan sosiaalilauta-

kunnan on sijaishuollon aikana turvattava ja mahdollistettava lapsen oikeus pitää yhteyttä hänelle läheisiin ihmisiin. Tämä voi merkitä muun muassa kustannusvastausta lapsen vanhempien matkakustannuksista sijaishuoltopaikkaan tai yhteydenpidon toteuttamiseksi välttämättömien majoituskustannusten korvaamista osana sijaishuollosta aiheutuvia kustannuksia.

Jos sijaishuollosta vastuussa oleva kunta ei vastaa tapaamisesta aiheutuvista kustannuksista, näihin kustannuksiin voi hakea erikseen toimeentulotukea. Ottaen huomioon asian merkityksen toisaalta lapselle sekä myös tapaamiseen oikeutetulle vanhemmalle, tällaisessa tilanteessa on lähtökohtaisesti myönnettävä toimeentulotukea.

Erityisistä tarpeista johtuvia tarpeellisia menoja

Korkeimman hallinto-oikeuden lokakuussa antamassa ratkaisussa oli kysymys huostaanotetun lapsen tapaamismenoista sekä lapsen vanhemman matkakustannuksista perheneuvolaan. Lapsen vanhempi oli hakenut A:n kunnalta toimeentulotukea matkakustannuksiin, jotka olivat aiheutuneet hänen X:n kuntaan sijaishuoltoon sijoitetun lapsensa tapaamisesta sekä käynneistä O:n kunnan perheneuvolassa huostaanoton lopettamiseksi tehtävää lausuntoa varten. B:n kunta oli ottanut lapsen huostaan ja järjestänyt hänelle sijaishuollon. (KHO 10.10.2006 T 2612)

A:n kunta oli hylännyt toimeentulotukihakemuksen sillä perusteella, että ensisijaisesti mainituista matkakustannuksista oli järjestämisvastuussa huostaanotosta ja sijaishuollosta vastuussa oleva kunta eli tässä tapauksessa B:n kunta. Kuopion hallinto-oikeus kumosi lautakunnan päätöksen viitaten asiassa toimeentulotukilain 14 §:n järjestämisvastuusäännökseen. Se katsoi, että asiassa ei ollut merkitystä sillä, vastaako kyseisistä kustannuksista lastensuojelulain nojalla mahdollisesti viimekädessä jokin muu kunta kuin se, jossa toimeentulotuen hakija vakinaisesti oleskelee.

Hallinto-oikeus totesi, että asiassa on kysymys pelkästään siitä, ovatko kyseiset matkakustannukset toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitettulla tavalla lapsen vanhemman erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvia toimeentulotukeen oikeuttavia tarpeellisia menoja.

Perheneuvolakäynneistä aiheutuvista menoista hallinto-oikeus totesi, että lapsen vanhempi oli tehnyt B:n sosiaali- ja terveyslautakunnalle hakemuksen lapsen huostaanoton purkamiseksi. Kunta oli osoittanut lapsen vanhemman asioimaan hakemuksen takia perheneuvolassa, jossa arvioitiin ja laadittiin selvitys siitä, olivatko edellytykset lapsen huostassapidon lopettamiseen olemassa.

Hallintoasiassa hakijalle aiheutuneet kustannukset eivät lähtökohtaisesti ole toimeentulotukeen oikeuttavia menoja. Kun kuitenkin otettiin huomioon asian merkitys lapselle ja lapsen vanhemmalle sekä huostaanoton viimesijaisuus ja sen tilapäinen luonne lastensuojelullisena toimenpiteenä, mainittuja perheneuvolakäynneistä aiheutuneita matkakustannuksia oli pidettävä toimeentulotuen hakijan erityisenä toimeentulotukeen oikeuttavina menoina.

Korkein hallinto-oikeus pysytti asiassa hallinto-oikeuden päätöksen.

Sijaishuollosta vastuussa oleva kunta korvausvelvollinen

Käsitykseni mukaan edellisen tapauksen toimeentulotuella korvattavia menoja on pidettävä sellaisina sijaishuollosta aiheutuvina menoina, joiden korvaaminen kuuluu ensisijaisesti sijaishuollosta vastuussa olevalle kunnalle. Kun sijaishuollosta vastuussa ollut B:n kunta ei ollut huolehtinut tapaamisesta eikä perheneuvolakäynneistä aiheutuneista kustannuksista, toimeentulotuen myöntämisestä on vastuussa henkilön toimeentulotukilain 14 §:n tarkoittama vakinainen oleskelukunta.

Nähdäkseni tässä tapauksessa on kuitenkin selvää, että viimekädessä sijaishuollosta vastuussa oleva kunta on velvollinen korvaamaan viimesijaista toimeentulotukea järjestäneelle kunnalle sille aiheutuneet kustannukset. Jos sijaishuollosta vastuussa oleva kunta ei suostu korvaamaan mainittuja kustannuksia vapaaehtoisesti, toimeentulotuen myöntänyt kunta voi viedä asian hallintoriitana hallinto-oikeuteen. ●

[Laki lasten päivähoidosta 36/1973](#)

[Lastensuojelulaki 683/1983](#)

[Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992.](#)

[Laki toimeentulotuesta 1412/1997.](#)

[Lait sekä korkeimman hallinto-oikeuden ja hallinto-oikeuksien ratkaisuja verkossa: \[www.finlex.fi\]\(http://www.finlex.fi\)](#)